

Dikke mestfracties in beeld

De aanwendingsnormen voor fosfaat worden strenger. Een fors mestoverschot dreigt te ontstaan, tenzij mestverwerking een grote vlucht neemt. Een overzicht van afzetmogelijkheden voor dikke mestfracties.

Jrap Lenk van Dofo ziet diverse afzetmogelijkheden voor de dikke fractie uit gescheiden varkensmest. Dofo is gespecialiseerd in de aanpak van het mest- en mineralenoverschot in de veehouderij. Allereerst noemt Lenk het leveren van de rulle en fosfaatrijkere fractie aan biogasinstallaties. Het is een bron van energie en na de vergisting kan het met het digestaat mee afgezet worden. Een voorbeeld van een verwerkingsinitiatief dat op deze manier werkt is Kinnac in Deurne waar 35 varkenshouders jaarlijks 25.000 kubm drifmest aanleveren.

Meestal wordt het digestaat na het winnen van biogas na verhitting geëxporteerd. De gebruikte warmte komt vrij bij het omzetten van biogas in duurzame stroom. Verwerking van digestaat komt ook voor. Na het scheiden komt weer een dikke fractie vrij naast een dunne fractie. Via ultrafiltratie en omgekeerde osmose wordt de waterige fractie verwerkt tot loosbaar water en mineralenconcentraat, een vloeibaar kunstmestvervanger. „Door gebruik te maken van een drooginstallatie is het mogelijk om de dikke fractie tot een product met 80 procent droge stof op te werken en eventueel korrels van te persen.”

Subside is volgens Lenk mondigemaakt te krijgen. „De provincie of Agentschap NL wil wel eens bijsprongen maar dan moeten er vaak innovaties in de oplossing zitten. De SDF-regeling voor groene stroom uit biogasinstallatie is een loterij, maar onmisbaar voor een randabel project. Problemen voor mestverwerking en gezamenlijke biogasproductie, is veelal het vinden van een geschikte locatie voor een vergister.”

KORRELS

Dofo exporteert varkens- en pluimveemestkorrels. De productie van varkensmestkorrels vindt in Vlaanderen plaats en die van pluimveemestkorrels in vijf fabrieken in Nederland. De Nederlandse leveranciers zetten jaarlijks 150.000 ton pluimveemestkorrels buiten Nederland af. Gedroogde varkensmest is een halffabrikaat en dient met andere producten te worden gemixt en gemengd tot meststoffen die de markt vraagt. „Het is goed mogelijk om dan een kwalitatief product te maken. Het is echter kostbaar, omdat het veel

De grote hoeveelheid pluimveemest die zijn weg vindt naar BMC Moerdijk is een zegen voor de veehouderij.

energie vergt om een product op minimaal 80 procent droge stof te brengen.”

Ook de binnenlandse afzetmarkt voor dikke mestfracties biedt mogelijkheden, benadrukt Lenk. Het kan jaar rond als bodemverbeteraar uitgereden worden op kleibouwland en het is ideaal voor bemesting in de fruitteelt.”

VERBRANDEN

Pluimveemest verbranden en de assen afzetten in de kunststofindustrie is een andere oplossing van de mineralenproblematiek. Directeur Ad van Schijndel van Organiek ziet de pluimveemest lever rechtstreeks als meststof op het land gaan. „Maar door onzekerheid van afzetmogelijkheden en de marktafhankelijke prijs heeft mestverbranding zich ontwikkeld.”

Rond de 450.000 ton pluimveemest gaat jaarlijks naar de biomassacentrale in Moerdijk. De aanvoer van de stapelbare pluimveemest naar BMC Moerdijk gebeurt door Organiek leden - zo'n 700 pluimveehouders - kunnen de vraag niet aan. Ook niet-leden leveren aan de pluimveemestverbrander in Moerdijk. Zij hebben echter geen leveringszekerheid. Een overeenkomst met DEP kan hen die zekerheid wel geven”, zo laat Van Schijndel weten. „Stel dat de grenzen dichtgaan voor de export van mest, al is het maar tijdelijk, dan levert dit onmiddellijk problemen op voor de sector. De fabriek voorkomt die onzekerheid.”

BMC is volgens hem ook een zegen voor andere dierlijke sectoren. De plaatsingsruimte van drifmest wordt er groter door en heeft een gunstig effect op de prijsvorming voor mestafzet. Van Schijndel: „Als de pluimveehouderij BMC Moerdijk niet in de benen zou kunnen houden, dan zou dat niet alleen de pluimveehouders weer flink meer geld gaan kosten, maar de hele Nederlandse veehouderij.”

MOBIELE MESTSCHEIDING

Een mobiele mestscheider is een eenvoudige mogelijkheid om mest in een dikke en dunne mest te scheiden op de bedrijven zelf. „Met name in de melkveehouderij zal mestscheiding meer en meer toegepast gaan worden”, verwacht Lenk. „Met de juiste stikstof-fosfaatverhouding in de mest zijn de gebruiksnormen maximaal te benutten en de hoeveelheid af te voeren knuibs mest te beperken.”

In het project Koeien & Kansen is een mobiele mestscheider op twaalf melkveebedrijven getest. De hoeveelheid fosfaat die de mestscheider weet te concentreren in de dikke fractie bepaalde het succes van de scheiding. Gemiddeld was de concentratie fosfaat 1,6 keer hoger dan in de drifmest. De veehouder kan zijn fosfaat afvoeren in 38 procent minder knuibs mest. Een bedrijf bespaarde meer dan de helft, en een ander haalde 17 procent besparing. Verder blijkt dat vergiste mest of oudere mest betere scheidingresultaten geeft dan verse drifmest.

Een aantal innovatieprojecten is nog in ontwikkeling. Zo willen Jurgens fokvarkens en maatschap Laemers in het Lamburgse Bergen met pasteurisatie een exportwaardig mestproduct maken. De twee varkensbedrijven willen met stook de zeugermest hygieniseren. Na deze behandeling willen ze het vlakbij over de Duitse grens afzetten.

Veehouders betalen volgens de DCA-notering nu zo'n 16 tot 20 euro per kubieke meter om hun mest te laten afvoeren naar landbouwgronden. Maar de prijzen lopen op. Dat staat een gat in de portemonnee van veel veehouders. De druk op de afzetmarkt neemt in de toekomst alleen maar toe, waardoor de mestafzetprijzen voor de veehouders nog verder zullen stijgen. Lenk waagt zich niet aan een voorspelling over de mestafzetprijzen. „De varkensmest is in vergelijking met twee jaar geleden, tien euro per kubieke meter gedaald. Dat had niemand kunnen voorspellen. Ik durf niet in de glazen bol te kijken,

de markt en de politiek zijn onvoorspelbaar gebleken.”

AFZET

Onontbeerlijk voor iedere mestverwerkingsstechniek is de afzet van de verschillende producten. Initiatieven moeten ervoor waken om niet van één twee problemen te maken. „Voor je gaat beginnen moet je een geschikte afzetmarkt vinden. De afnemer wil graag een uniform product en een continu aanbod. Dat bepaalt mede de keuze voor de mestverwerkingsstechniek. Evenaars de kosten die ermee gemoeid zijn om het product te maken en te verkopen. Het heeft geen zin om een product te maken dat je niet kunt verkopen”, laat Lenk weten.

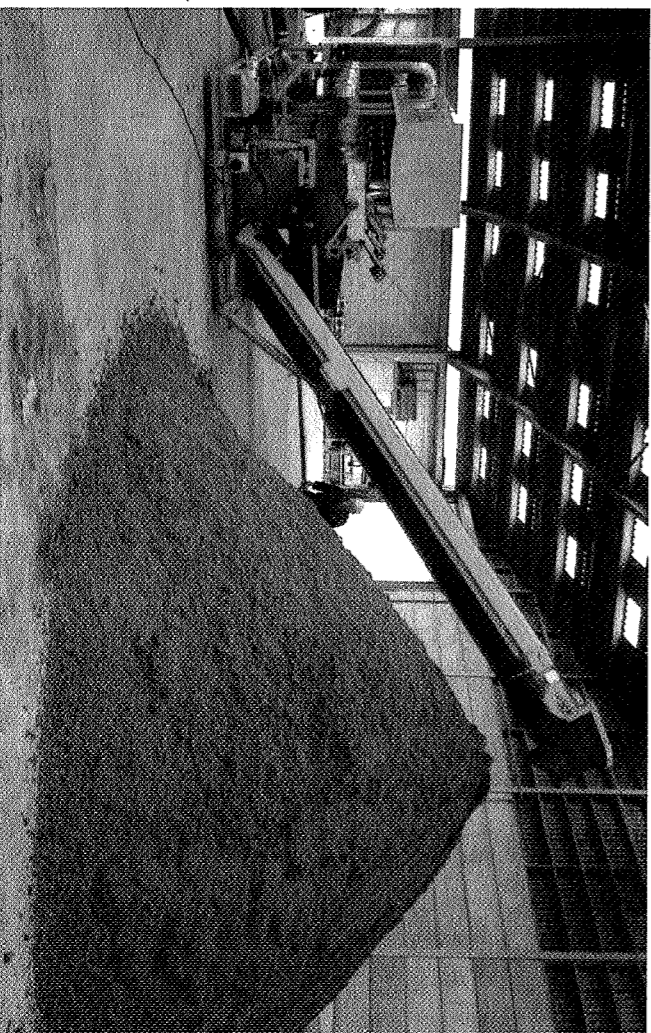
Toch zijn de vooruitzichten voor verwerking en export hooggespannen. Van de verwachte mestproductie van de Nederlandse veestapel in 2013, zal bijna eenderde buiten de Nederlandse landbouw afgezet worden. Dat staat in het Actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Het ontbreken van coördinatie in de markt door de opheffing van de mestbanken, heeft nog steeds gevolgen voor de mestverwerking. „Het blijkt lucratief te zijn voor een veehouder om af te wachten. Maar als er te weinig gebeurt op het gebied van mestverwerking, neemt het risico op ingrijpen door de politiek wel toe”, zegt Lenk.

MARK VAN SEGGELEN

Twaalf composteerdere

Stapelbare pluimveemest van vleeskuikensstallen en leghestallen gedroogd met ventilatielucht is goed composteerbaar. Volgens Wageningen UR zijn er in Nederland twaalf initiatieven. De geocomposteerde mest gaat voornamelijk naar Duitsland en Frankrijk, maar niet van Organiek. In Hardenberg composteert Organiek bemestingskorrels voor met name de Nederlandse boom-, fruit-, groenteteelt en bloembollen. Exporteren is te duur”, zegt directeur Hans Jansen. De basis voor de bemestingskorrels zijn kippen- en paardenmest, champost en eventueel resistromen uit de levensmiddelenindustrie. „Wij gebruiken alleen producten met een zo hoog mogelijk drogestofgehalte. Producten met een hoog fosfaatgehalte passen we zo min mogelijk toe. De gemiddelde aanvoer per hectare is daardoor slechts 25 tot 35 kilo fosfaat waardoor ruimte overblijft voor andere meststromen. De stikstof kent een werkingscoëfficiënt van 50 procent.” Het is volgens Jansen een hoogwaardig en natuurlijk product dat de concurrentie - ook prijstechnisch - aankan met hoogwaardige chemische kunstmest, waaronder gecoccatemeststoffen. De productiecapaciteit bedraagt zo'n 3500 ton mestkorrels per jaar uit ongeveer 5000 ton mest. Vanwege de sterk stijgende afzet zal dit de komende jaren meer gaan worden, verwacht Jansen.

Het simpel scheiden van drifmest in een waterige en een dikke fractie zal een deel van het Nederlandse mineralenprobleem oplossen.

Foto: Verkoopven